

Bilag 3

Fra Borgmesterens Afdeling
Dato 23-08-2024

Ændringer i økonomien siden B2024

Tabellen viser de væsentligste ændringer i økonomien i budgetforslaget for 2025.

Ændringerne er kommet til, siden byrådet behandlede budgettet ved vedtagelsen af B2024. Ændringerne beskrives for årene 2024-2027, men ikke 2028. Det skyldes, at 2027 er det sidste år, der både indgår i sidste års budget og i budgetforslaget for 2025. Der er fokuseret på de største ændringer af økonomien.

Ændringer i 2024 vil som hovedregel indgå i en samlet vurdering af det forventede regnskab for 2024, som forventes indarbejdet i budgetoplægget til 1. fællesmøde på baggrund af halvårsregnskabet.

Tablet: Oversigt over ændringer i økonomien siden B2024 (mio. kr.)

	2024	2025	2026	2027
1. Regnskab 2023	150			
2. Urealiserede kursgevinster	-163			
3. Supplerende regnskabsindstilling 2023	10	10	10	10
4. Budgetmodeller - demografafhængige områder		78	86	102
5. Ikke-decentraliserede serviceudgifter		15	16	19
6. Overførselsudgifter		190	238	365
7. Trepartsmidler		130	235	235
8. Nye pris- og lønskøn		-132	-326	-657
9. Lov- og cirkulæreprogram		47	30	33
10. Skat		-370	385	509
<i>Indkomstskat</i>		837	706	846
<i>Grundskyld</i>		-57	-56	-107
<i>Dækningsafgift</i>		76	-76	-2
<i>Selskabsskat</i>		-1.186	-179	-219
<i>Øvrige skatter</i>		-40	-10	-10
11. Tilskud og udligning		-325	-439	-263
<i>Bloktilskud</i>		-159	-267	384
<i>Aarhus-specifikke korrektioner</i>		-239	18	-164

	2024	2025	2026	2027
<i>Udligning af udgiftsbehov</i>		15	50	47
<i>Udligning af beskatningsgrundlag</i>		-504	-224	-225
<i>Udligning af selskabsskat</i>		573	-6	-8
<i>Øvrig tilskud og udligning</i>		-11	-10	-298
12. Selvbudgetteringsreserve vedr. 2024				-224
13. Forudsætning om valg af statsgaranti i 2025		84		
14. Statens overtagelse af lån				-137
15. Renter og kursændringer		-11	11	3
16. Forskydninger af anlægsbudget		182	448	-1.005
17. Nye initiativer i budgetforslaget		100	100	50
18. Øvrige				
Ændringer i alt	-3	-2	839	-962

Den finansielle egenkapital ultimo 2027 er i budgetforslaget forbedret med 263 mio. kr. i forhold til sidste års budget. Ændringerne i tabellen ovenfor viser forbedringen, der forklares i tekst nedenfor.

Det bemærkes, at ændringen ultimo 2027 ikke må forveksles med et råderum i forhold til måltallet for den finansielle egenkapital. Det skyldes, at måltallet gælder det sidste år i budgetperioden (2028). Udviklingen i den samlede økonomi i forhold til måltallet ultimo 2028 er gennemgået i indstillingen.

Beskrivelse af ændringerne:

1. Regnskab 2023

Den permanente effekt af regnskab 2023 blev vurderet at give en merudgift på 150 mio. kr., bl.a. som følge af bl.a. udviklingen i overførsler, færre skatteindtægter fra grundskyld og dækningsafgift, færre renteindtægter samt et markant tab som følge af færre grundslagsindtægter.

2. Urealiserede kursgevinster

I regnskabet for 2023 indgik der urealiserede kursgevinster på 163 mio. kr., som markedsværdien af kapitalforvaltningsaftalerne blev korrigeret med.

3. Supplerende regnskabsindstilling 2023

Den supplerende regnskabsindstilling indeholdt en række tekniske ændringer af budget 2024 og efterfølgende år. Den permanente effekt heraf på 10 mio. kr. om året vedrører tilførslen af 10 mio. kr. til socialområdet som følge af de positive gevinster af igangsatte investeringsmodeller.

4. Budgetmodeller - demografafhængige områder

Budgetændringer, der følger af budgetmodellerne, er beskrevet i materialet til afdelingernes budgetforslag.

Merudgifterne i tabellen vedrører ændringer i forhold til overslagsårene i sidste års budget og er en følge af den seneste befolkningsprognose samt

ændringer i efterspørgselsprocenter. Stigningen i udgifterne som følge af budgetmodellerne skyldes fortrinsvist en forventet vækst i befolkningen i den seneste befolkningsprognose.

Merudgifterne til budgetmodeller skal generelt ses i sammenhæng med indtægter fra skat, tilskud og udligning, jf. pkt. 11 og 12. En særskilt beregning for tilskud og udligning viser, at opdaterede befolkningsprognoser for Aarhus og landsplan medfører merindtægter på 65 mio. kr. om året i 2025-2027 set i forhold til de befolkningsprognoser, der lå til grund for budget 2024-2027.

5. Øvrige ikke-decentraliserede serviceudgifter

Samlet set blev der kun foretaget få ændringer i udgifterne på de ikke-decentraliserede serviceområder ved afdelingernes budget. Hertil er der foretaget enkelte justeringer på reserven.

6. Overførselsudgifter

I afdelingernes budget blev forsørgelsesudgifterne for 2025-2028 rebudgetteret. Der blev indlagt merudgifter som følge af en fortsat forventning om svagt faldende konjunkturer, der må forventes at medføre en stigende ledighed. Herudover medfører også befolkningsudviklingen og enkelte lovændringer også en forventning om flere borgere på offentlig forsørgelse.

7. Trepartsmidler

I december 2023 indgik regeringen en trepartsaftale om løn og arbejdsvilkår med arbejdsmarkedets parter. Formålet var bl.a. at øge omfanget af kvalificeret arbejdskraft i sundheds- og ældreplejen samt på det pædagogiske område. Herved kunne regeringen indfri sit løfte om et lønløft til disse grupper af offentligt ansatte.

Den konkrete udmøntning af aftalen i 2024 og 2025 blev fuldt ud fastsat i forbindelse med OK.24, mens en del af udmøntningen for 2026 afventer OK.26. Kommunerne er blevet kompenseret for merudgifterne via bloktilskuddet, og udmøntningen betyder i sagens natur en skævdeling af midler på tværs af overenskomstrådene.

8. Nye pris- og lønskøn

De nye pris- og lønskøn, som blev aftalt i forbindelse med Økonomiaftalen og indarbejdet i KL's skøn for overslagsårene medfører mindredgifter for kommunen.

9. Lov- og cirkulæreprogram

Årets lov- og cirkulæreprogram medfører merudgifter på 47 mio. kr. i 2025 og godt 30 mio. kr. om året herefter.

10. Skat

På trods for en særdeles stor merindtægt fra selskabsskat i 2025 som følge af store overskud hos de aarhusianske energihandelsvirksomheder i 2022 er der samlede mindreindtægter fra skat i årene 2025-2027 set i forhold til forudsætningerne i budget 2024.

Det skyldes ikke mindst, at SKAT's system viser, at væksten i udskrivningsgrundlaget i Aarhus i 2023 ligger væsentligt lavere end på landsplan. Den udvikling var ikke forventet i sidste års budget. I de efterfølgende år skønner KL's skatte- og tilskudsmodel, at Aarhus som vanligt har en mer-vækst i udskrivningsgrundlaget i forhold til landsplan på godt og vel 1 %-point. Dette indgår i budgetlægningen. Samlet set kan det forventes, at skønnene for væksten i udskrivningsgrundlaget i årene 2023-2028 kan ændre sig (væsentligt) i forbindelse med Økonomisk Redegørelse fra Økonomiministeriet, som forventes udsendt ultimo august. Dette forventes efterfølgende indarbejdet i KL's skatte- og tilskudsmodel.

De øvrige skattekloder - primært selskabsskat og grundskyld - bidrager med merindtægter i budgetperioden. Selskabsskat forventes på et mere 'normalt' niveau fra 2026 og frem, men er dog hævet væsentligt i forhold til budget 2024, fordi de samlede skøn for selskabsskatter på landsplan er hævet. Indtægter fra grundskyld er i budgetforslaget udarbejdet med udgangspunkt i Skatteministeriets skøn for grundværdierne i alle år.

11. Tilskud og udligning

Der er store merindtægter fra tilskud og udligning i budgetforslaget sammenlignet med forventningerne i budget 2024. Det skyldes for det første, at økonomaftalen for 2025 var gunstig med et løft i serviceudgifterne på 3,2 mia. kr. Heraf var de 1,35 mia. kr. dog allerede forudsat i kommunes budget for 2024. Herudover betyder højere skøn for både overførselsudgifter samt et lavere skøn for kommunernes skatteindtægter et væsentligt løft af det samlede bloktilskud. I modsat retning trækker det, at kommunerne i budgetperioden rammes af en kollektiv skattesanktion som følge af, at kommunernes udskrivningsprocenter samlet set er steget fra 2023 til 2024. I Aarhus svarer dette til 20 mio. kr. om året i 2026 og 2027 stigende til 30 mio. kr. i 2027. Hertil kommer, at kommunerne rammes af en modregning i bloktilskuddet som følge af stigende indtægter fra den centrale refusionsordning. Herved mister Aarhus Kommune 110 mio. kr. om året.

Også udligningen af beskatningsgrundlaget giver Aarhus merindtægter sammenlignet med budget 2024. Det skyldes primært, at beskatningsgrundlaget for Aarhus pr. indbygger - med den relativt lave vækst i udskrivningsgrundlaget fra 2022 til 2023 - nu ligger væsentligt under beskatningsgrundlaget på landsplan.

Indtægterne fra de øvrige udligningsordninger - af udgiftsbehov og selskabsskat - bidrager omvendt med mindreindtægter i forhold til forventningerne i budget 2024. I forhold til udgiftsbehovet skyldes det, at udgiftsbehovet pr. indbygger er vokset mere i den landsgennemsnitlige kommune end i Aarhus. Dette vedrører både det aldersbestemte og det socioøkonomiske udgiftsbehov. For så vidt angår udligningen af selskabsskat afspejler mindreindtægten de store merindtægter på selve selskabsskatten, jf. pkt. 11 ovenfor.

Endeligt indebærer Aarhus-korrektionerne til bloktilskuddet, som er nærmere beskrevet i finansieringsnotatet til budgetforslaget, samlede merindtægter i budgetperioden.

12. Selvbudgetteringsreserve vedr. 2024

I budgettet for 2024 valgte byrådet at budgettere indtægterne med udgangspunkt i valg af selvbudgettering, der så ud til at give en gevinst på

397 mio. kr., heraf blev de 200 mio. kr. forlods prioriteret i budgetforliget til udmøntning i 2026. En genberegning viser nu en gevinst på 832 mio. kr. for Aarhus, men som følge af, at hele 82 kommuner valgte selvbudgettering i 2024 samt den forventede udvikling i kommunernes skatteindtægter, kan kommunerne se frem til en modregning af merindtægterne på 10,8 mia. kr., svarende til ca. 660 mio. kr. i Aarhus. Reserven i budgetforslaget til de prioriterede indsatser er derfor nedjusteret med 224 mio. kr. og er nu på 173 mio. kr.

13. Forudsætning om valg af statsgaranti i 2025

I budgetforslaget er der forudsat valg af statsgaranti i 2025 til budgettering af skatter og generelle tilskud på trods af en forventet positiv gevinst ved selvbudgettering på 84 mio. kr.

14. Statens overtagelse af lån

Der er i forbindelse med, at staten overtager indfrysningsslån og pensionistlån vedrørende grundskyld budgetteret med en afregning fra staten på 137 mio. kr. i 2027.

15. Renter og kursændringer

Renteindtægterne er faldet med 14 mio. kr. i perioden 2025-2027.

16. Forskydninger af anlægsbudget

Beløbene vedrører tidsforskydninger, hvor indtægter eller udgifter er fremrykket til eller fra budgetperioden. Sådanne tidsforskydninger giver ikke nogen påvirkning af råderummet, da den finansielle egenkapital samtidig korrigeres herfor

17. Nye initiativer

Beløbene vedrører forslag om nye initiativer, som forlods er indarbejdet i budgetforslaget. Her indgår alene et løft af folkeskolen. De konkrete initiativer er nærmere gennemgået i budgetindstillingen.